

שלם העולה על סכום כל חוויותיו

אנה ויינר

מעבד תמלילים מעודכן לא מזהה את המילה "עמיות". גם הסטודנט הישראלי שמסתובב לו הלום מטלות אקדמיות בקמפוס, לא מזהה. למעשה, ישראלי שעבר בתחנות הקלאסיות של מערכת החינוך הישראלית, פורמאליות ו-וולונטריות כאחת, לא יסתער על פעילות המבליטה את העמיות כמסמר העיקרי של הערב. הסיכוי לראותם עולה במקצת אם יש מרכיב של "בינלאומיות" וגם מעורב בזה סנדוויץ'.

בשנתיים האחרונות, הלל בישראל חרט על דגלו את העמיות היהודית כיעד אסטרטגי ומרכזי. אז מהו האופן הנכון לתרגם את המושג הזה לפעילות שתצליח להעביר את יופיו, כשכל מהות היא תחושת בטן, שייכות סובייקטיבית, ובלתי ניתנת למדידה?

טכניקה מעולם הנחיית הקבוצות מספקת פתרון אפשרי.

בוחרים במערכות יחסים או חוויות שהיו בין המעצבות בחיך ולאחר מכן מנתחים את החוויות על מנת לזהות את המרכיבים שהפכו אותם לכאלה. לכל אחד יש תבנית ייחודית של חוויות, אך ניתן לאחדן באשכולות משותפים ולנסות לזקק את הנוסחה.

כשאני מפנה שאלה זו לעצמי, רצף של שלוש תמונות עולות בראש:

הראשונה. סבתא שלי, רחל, ילידת קייב ולוחמת אמיצה בנאצים ובשכנים, נוקשת בציפורן הארוכה והאדומה שלה על מסך הטלוויזיה המרצד של שנות השמונים. "הוא משלנו" היא אומרת לי בגאווה רכושנית על אחד הזמרים הגדולים, שמצליח לשיר בממלכתיות למיליוני צופים סובייטים, למרות שפניו ושם משפחתו לא מותירים מקום לספק. יהודי. "לשלנו" יש קווים אדומים, יש "בפנים" ויש "בחוץ". לוקחים גם קרדיט רק על המוכשרים, כמובן.

השנייה. 11 בספטמבר 2001. אני ובן זוגי בטיול תרמילאים באיטליה. תמונת המטוסים והמגדלים תופסת אותנו בונציה ומגישי החדשות האיטלקים מפרשנים את החדשות בצעקות ובתנועות שמבהירות אפילו לאלה שכלל לא שולטים בשפה - העולם לא ישוב להיות כמו שהיה. מוצאים את עצמנו מחפשים "מקום של יהודים" ומוצאים את עצמנו בגטו ההיסטורי של ונציה, בבית חב"ד. ליד השולחן יושבים זוג אמריקאים קשישים, משפחה צרפתית ממוצא סורי ושני מהנדסים דוברי רוסית בטיול משבר גיל המעבר - אחד מגרמניה ואחד מישראל. שפה משותפת אין לנו,

אבל ההרגשה הזאת שאנחנו צריכים להיות ביחד ברגע הזה, שהוא נוגע לנו הרבה יותר כקבוצה, כעם - ההרגשה הזו נוכחת. אמריקאי מספר שיש לו חבר שעובד בבניין ודמעות זולגות על פניו. כולנו יחד נושאים תפילה בקול רם, לשלומו, אפילו שחלקנו עושה זאת לראשונה בחייו.

השלישית. מרץ 2013. 450 סטודנטים מכל העולם באולם אחד בסמינר מנהיגות בירושלים. חו"לניקים וישראלים, 28 מדינות, 5 יבשות. אני מנחה משחק הכרות רב-משתתפים יחד עם חברים לצוות, בשלוש שפות במקביל (מגדל בבל זה כאן). בחלק הראשון, מיפוי חוויות משותפות, החל מחברות בתנועת נוער ועד לחיבה לראפ. בחלק השני, צפייה בממצאי הסקר שערכנו מראש למשתתפים ואפשרות ל"מיקרופון פתוח" - להפנות שאלות לקהל. ואז, בהססנות, מתחילים לשאול: "איך זה מרגיש להיות יהודי בניו-זילנד?", "האם יש הבדלים בין יהודים רוסים לאוקראינים?" ו"איך זה שכל סטודנט אמריקאי קורא לעצמו "מנהיג" כשכל סטודנט ישראלי נרתע מזה כל כך?" ואנו מתרגמים את התשובות לכל השפות, בעודנו מבינים שמה שחשוב באמת זה שיצרנו הזדמנות לשאול את השאלות.

גבולות גזרה, סולידריות, גאווה. חמלה ואהדה. רצון להיות יחד. מוכנות להיות מאותגרים ביחד. מתן במה לרב-שיח סימטרי, שיווני, פתוח ומשותף באמת.

תפקידנו בהלל ישראל הוא לזקק את המכנים המשותפים העוצמתיים ביותר, העולים מכל הסיפורים הפרטיים, ולהביא אותם לידי ביטוי בתכניות שאנו מפעילים בקמפוס.

וזו, כידוע, משימה שדורשת עומק, רשת קשרים חובקת עולם עם סטודנטים צעירים אחרים ... סנדויץ'.

אנה ויינר היא מנהלת הלל באוניברסיטת חיפה ובטכניון ומשתדלת להפוך רעינות לתכניות מותירות חותם בתחום חינוך יהודי בלתי פורמאלי במשך יותר מעשור.